

Aan
de gemeenteraad

Datum 6 mei 2025
Zaaknummer 2025-0044229
Betreft Vierjaarlijkse Monitor Agenda Dordrecht 2030

Vergadering van
Portefeuillehouder: Wim van der Kruijff
Begrotingsprogramma Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht
Kernteam/Opgave: Concernstaf - Strategie
Auteur: Hans van Broekhoven
E-mail: hl.van.broekhoven@dordrecht.nl Japke
Verantwoordelijke: Geertsma
Openbaar: Ja

Deadline

Bij voorkeur behandeling in B&W-vergadering van 6 mei 2025, zodat de eindrapportage in de eerste helft van mei 2025 aan de raad kan worden aangeboden.

Raadsinformatiebrief

Hoe zijn de bevoegdheden rond dit onderwerp verdeeld?

Uw raad heeft op 13 juli 2021 besloten over alle investeringsreserves voor de Agenda Dordrecht 2030. Ons college draagt zorg voor monitoring en voortgangsrappportages, waarover wij uw raad jaarlijks informeren met een raadsinformatiebrief.

Wat is de aanleiding om deze informatie kenbaar te maken?

Elk jaar voeren we een lichte monitor op de Agenda Dordrecht 2030 uit. In juni 2024 bent u via een raadsinformatiebrief geïnformeerd over de tweede jaarlijkse monitoring (de 2-meting). Eens in de vier jaar vindt een uitgebreidere evaluatie plaats naar de realisatie van de beoogde maatschappelijke effecten door een onafhankelijk bureau conform het Raamwerk Monitoring (november 2021). Tijdens de behandeling van de jaarlijkse monitor Agenda Dordrecht 2030 op 18 juni 2024, nam uw raad de motie M15-B *'We doen nu nog niets wat later ook kan'* aan, waarin ons college wordt verzocht om kansen en of risico's in kaart te brengen bij het stoppen of afslanken van de investeringsprogramma's. Uw raad geeft in deze motie aan van mening te zijn dat de gemeente na moet gaan of investeringen ook later kunnen worden gedaan en als raad in positie te willen komen om weloverwogen beslissingen te kunnen nemen over de prioritering en heroverweging van grote projecten. Naar aanleiding van deze motie heeft ons college de vierjaarsevaluatie naar voren gehaald met als resultaat deze rapportage aan uw raad. Dit om de vierjaarsevaluatie mee te kunnen wegen in relatie tot het Ombuigingentrajact (Perspectiefnota 2026). Wij hebben op 17 september 2024 opdracht verleend aan bureau Twynstra Gudde om de (Investerings-)Agenda Dordrecht 2030 tegen het licht te houden. Onlangs heeft Twynstra Gudde haar definitieve eindrapportage opgeleverd.

Wat is de te delen informatie?

In deze raadsinformatiebrief informeren wij u over de bevindingen van Twynstra Gudde en ons standpunt ter zake. Vervolgens gaan we puntsgewijs in op de aanbevelingen uit het onderzoek van Twynstra Gudde. In geval uw raad behoefte heeft aan een nadere, beeldvormende toelichting van de eindrapportage door Twynstra Gudde, dan is daartoe uiteraard mogelijkheid.

Korte samenvatting conclusies Twynstra Gudde

Algemeen

Twynstra Gudde signaleert dat het merendeel van de programma's zich in de fase van activiteiten en inspanningen bevindt. De programma's zijn te kort onderweg om de bijdrage van de Agenda 2030 aan de verdien capaciteit van de stad te kunnen meten. Wel is op de onderliggende maatschappelijke businesscases gereflecteerd in het licht van de actuele stand van zaken van de programma's. Uit het rapport blijkt dat de programma's inzetten op die doelen zoals bij vaststelling van de programma's is beoogd. Dit zijn de elementen die in de vastgestelde businesscase in samenhang moeten zorgen voor de beoogde maatschappelijke effecten. Volgens Twynstra Gudde draaien we nog steeds aan de goede knoppen. De programma's hebben zich wel doorontwikkeld sinds de vaststelling. Voor wat betreft de financiële mogelijkheden is het goed in herinnering te brengen dat bij vaststelling van de Agenda 2030 ervoor is gekozen geen indexering op te nemen. Dit, gecombineerd met een uitzonderlijk hoge prijsontwikkelingen de afgelopen jaren, maakt dat er op de programma's bijsturing noodzakelijk is.

Overstijgend beeld; de werking van de tandwielen

Het rapport toont aan dat Dordrecht op onderdelen een positieve ontwikkeling laat zien. Zo is er een positieve ontwikkeling op het vlak van ondernemerschap zichtbaar en vertoont Dordrecht positieve ontwikkelingen op het gebied van werkgelegenheid en levensverwachting. Er is vooruitgang geboekt op verschillende variabelen, zoals verbeterde rekenvaardigheden in het basisonderwijs en stijgende investeringen in onderzoek en ontwikkeling door het bedrijfsleven. De bereikbaarheid van voorzieningen in Dordrecht wordt als positief ervaren. Het woningaanbod in Dordrecht nam toe en de sociaaleconomische positie van Dordrecht verbeterde de afgelopen jaren. Op andere onderdelen, zoals het aandeel hoogopgeleiden, CITO-toets uitslagen en studentenaantallen, blijft de ontwikkeling achter bij landelijke gemiddelden. Zoals de conclusies laten zien, sluiten de programma's van de Agenda (nog steeds) aan op de oorspronkelijke doelen. Daarbij wordt verwacht dat de verdere uitvoering van de programma's bijdraagt aan de ontwikkeling van Dordrecht op de tandwielen.

Bijsturingsopties

Tot slot heeft Twynstra Gudde per programma kansen en risico's in kaart gebracht van het stoppen of afschalen van onderdelen van de programma's. Dit conform de motie 15-B *'We doen nu nog niets wat later ook kan'* aan, waarin ons college wordt verzocht om kansen en of risico's in kaart te brengen bij het stoppen of afslanken van de investeringsprogramma's. In aanvulling daarop heeft Twynstra een aantal ontwikkelrichtingen geschetst voor mogelijke bijsturing op de strategie onder de Agenda Dordrecht 2030.

Kernboodschap college

De rapportage van Twynstra Gudde bevestigt dat wij op de goede weg zijn met de Agenda Dordrecht 2030 en dat het verstandig is om daarmee door te gaan. We hebben de ambitie om de stad toekomstbestendig te maken langs de lijnen van de geformuleerde strategie binnen Agenda Dordrecht 2030. De investeringsagenda vormt een belangrijk motorblok onder de ambitie om het maatschappelijk verdienvermogen van de stad te verbeteren, iets wat noodzakelijk is om ons voorzieningenniveau in stand te kunnen blijven houden. Een stad ontwikkelen doe je niet alleen, maar samen met maatschappelijke partners en bedrijfsleven. Het feit dat Dordrecht eigen geld inbrengt werkt als katalysator voor het aantrekken en uitlokken van cofinanciering van andere partijen (zowel publiek als privaat). Twynstra Gudde geeft in haar rapportage aan dat op onderdelen van de Agenda Dordrecht 2030 herijkingen lopen en geeft zoekrichtingen mee voor bijsturingsopties. Ons college wil mede op basis hiervan een zorgvuldig en integraal bijsturings- en herprioriteringstraject doorlopen richting Perspectiefnota 2027 (juli 2026). Wij zijn voornemens om dit bijsturingstraject te starten in de zomer 2025 met rapportage aan uw raad in het eerste kwartaal 2026. Dit zal een nieuw college/raad ruimte bieden om goed onderbouwde en afgewogen investeringsbeslissingen voor de toekomst van de stad richting 2040 te nemen. Hiermee komt de raad in positie, zoals verzocht in motie 15-B. Vanuit de idee dat het behoud van de uitvoering van de programma's in de Agenda 2030 noodzakelijk is voor het verdienvermogen en daarmee de toekomst van de stad heeft het op dit moment niet de voorkeur om de reserveringen voor de investeringen in de programma's nu te stoppen of af te slanken. De bijsturing en prioritering binnen en tussen programma's is noodzakelijk om met de beschikbare middelen de programma's uit te kunnen voeren en de doelen in de businesscases te bereiken. Wel zien wij in de tussenevaluatie van Twynstra Gudde aanleiding en noodzaak om in deze woelige tijden zowel de individuele investeringsprogramma's als de onderliggende strategie tegen het licht te houden en waar nodig bij te sturen. Dit om de beschikbare investeringsmiddelen zo optimaal mogelijk maatschappelijk te laten renderen en daarmee tegelijkertijd het toekomstig verdienvermogen van de stad op een hoger plan te brengen.

Puntsgewijze reactie

Blijvende inzet maar wel bijsturen

Wij voelen ons door het rapport van Twynstra Gudde gesterkt om te blijven inzetten op de programma's. Wij ondersteunen de redeneerlijn in het evaluatierapport waarin zowel de afzonderlijke investeringslijnen maar bovenal de werking van het totaal van op elkaar inwerkende 'tandwielen' tegen het licht zijn gehouden en cijfermatig zijn onderbouwd. Daarbij staat de vraag centraal: Draaien we nog aan de goede knoppen? Uit het rapport van Twynstra Gudde komt naar voren dat dit nog steeds het geval is. Wij staan nog altijd achter de strategie onder Agenda Dordrecht 2030 voor de toekomstige ontwikkeling en vooral voor het duurzaam sterker maken van de stad. De gereserveerde middelen bieden een unieke gelegenheid om te investeren in de stad.

Wij nemen wel het advies ter harte om te komen tot een zorgvuldige bijsturing van de programma's ter realisatie van de beoogde maatschappelijke effecten. De Agenda Dordrecht 2030 is immers een langetermijninvesteringsagenda waarvan de beoogde stedelijke ontwikkelingeffecten zich niet na drie jaar al manifesteren, stedelijke ontwikkeling vraagt nu eenmaal een lange adem. De bijsturing en herprioritering kan leiden tot verschuivingen tussen de programma's binnen het totaal kader van de investeringsagenda. De uitkomsten van dit traject zullen wij in het eerste kwartaal 2026 aan uw raad voorleggen.

Wij onderschrijven de notie van Twynstra Gudde dat het niet verstandig is om incidentele investeringsmiddelen in te zetten voor dekking van structurele exploitatietekorten. Wij ondersteunen de lijn om de reserves binnen de Agenda 2030 beschikbaar te houden.

Horizon Agenda 2030 verlengen tot 2040

Wij stellen voor de termijn van de Agenda Dordrecht 2030 te verlengen naar 2040. De argumentatie hierachter is dat veel projecten langer zullen duren en hun werking hebben tot na 2030. In het raadvoorstel d.d. 13 juli 2021 'Reserveringen Agenda Dordrecht 2030' is hier al expliciet aandacht voor gevraagd: "Om misverstanden te voorkomen; de Agenda Dordt 2030 zal niet afgerond zijn in 2030. Uw reserveringen vormen een belangrijke mijlpaal als startpunt voor de eerste stappen, maar delen van de Agenda strekken zich uit tot de jaren 2030 en verder".

De reserves blijven daarbij ook na 2030 beschikbaar.

Meerjarig begroten en alle kosten in beeld

Wij onderschrijven de noodzaak voor een meerjarenbegroting per programma tot in ieder geval 2030, met idealiter een doorkijk voor de periode tot 2040. Ons college realiseert zich dat beheerskosten en vervangingsinvesteringen nog onvoldoende zijn meegenomen in de financiële uitwerking. Het traject van bijsturing is een logisch moment om ook deze aspecten op te nemen. Daarnaast zijn - conform staand beleid - bij de start van de Agenda Dordrecht 2030 de investeringsreserves niet geïndexeerd.

In de bijlage is een actueel overzicht opgenomen van de stand van de Agenda 2030 reserves. Hierbij is gekeken naar historische uitgaven, (restand)budgetten 2024 en 2025 en aangegane verplichtingen. Dit betreft een momentopname en kan niet gelezen worden als definitieve eindstand. De jaarrekening is onderhanden en op onderdelen is besluitvorming in voorbereiding die invloed kan hebben op de opgenomen saldi.

De prijsinflatie in de periode 2020-2024 wordt geschat op circa 20% (bron: CPI-index CBS). Dit betekent dat de investeringspotentie van de reserves in de afgelopen vier jaar met circa 20% is gekrompen. Dit gegeven vraagt voor veel programma's bijsturing binnen de bestaande budgetten. Twynstra Gudde heeft hiertoe een aantal zoekrichtingen voor bijsturingsopties in beeld gebracht. Gezien de voortgang op de maatschappelijke effecten (outcome) die Twynstra Gudde signaleert, alsmede gezien de opties voor bijsturing zou het onverstandig zijn om op dit moment een keuze te maken om één of meerdere programma's af te schalen dan wel te beëindigen. Wel is zorgvuldige bijsturing noodzakelijk. Het is juist de samenhang van het totaal van de 'tandwielen' en het draaien aan de juiste knoppen die samen de beoogde maatschappelijke effecten kunnen genereren.

Twynstra is van mening dat Dordrecht nog steeds aan de juiste knoppen draait, maar dat stedelijke en demografische ontwikkelingen nu eenmaal een lange adem vragen. Ons college onderschrijft dit.

Samenhang, synergie en omgevingsontwikkelingen

Ons college gaat de samenhang tussen de programma's van de Agenda Dordrecht 2030 versterken. Daarbij staat integraal sturen op de programma's centraal om zodoende de synergie tussen de programma's optimaal te waarborgen. Onze omgeving is voortdurend aan verandering onderhevig. Daarom is het verstandig om nauwlettend vinger aan de pols te houden om in te kunnen spelen op

veranderende omstandigheden en weloverwogen keuzes voor de toekomst te maken. Zo blijven we als stad wendbaar en toekomstbestendig. Bijsturing vraagt wel een zorgvuldige afweging, die de nodige tijd voor uitwerking vraagt.

Extra indicatoren op basis van beschikbare databronnen

Op basis van de oorspronkelijke 'tandwielen' heeft Twynstra Gudde opties aangereikt voor extra indicatoren voor fijnmaziger monitoring. Wij zullen in het eerste kwartaal 2026 aan uw raad een voorstel voorleggen over welke aanvullende indicatoren bruikbaar en zinvol zijn om zodoende integraal te kunnen sturen op de Agenda 2030 en fijnmazig de beoogde maatschappelijke effecten (outcome) te kunnen monitoren.

Hoe verder na deze raadsinformatiebrief?

Wij beschouwen de motie M15-B d.d. 18 juni 2024 hiermee als afgedaan.

Over de inhoudelijke voortgang van de diverse investeringsprogramma's wordt u periodiek geïnformeerd. Alle programma's delen één of twee keer per jaar een voortgangsrapportage over dat specifieke investeringsprogramma. Daarnaast worden vanuit de programma's losse raadsvoorstellen voorgesteld voor bijvoorbeeld het vaststellen van bestemmingsplannen of het vaststellen van kredieten.

Voor sommige programma's lopen al separate herijkingen c.q. bijstellingen per programma, maar deze zien nog niet op de werking van het totaal van de 'tandwielen' in onderlinge samenhang.

Met het rapport van Twynstra Gudde als onderlegger start ons college in de zomer 2025 een zorgvuldig en integraal bijsturing- en herprioriteringstraject rond Agenda Dordrecht 2030 richting Perspectiefnota 2027 (juli 2026), al dan niet onder begeleiding van een extern bureau. Wij streven ernaar hierover in het eerste kwartaal 2026 aan uw raad te rapporteren. Dit mede om een nieuw college/raad ruimte te bieden om goed onderbouwde en afgewogen investeringsbeslissingen voor de toekomst van de stad richting 2040 te kunnen nemen.

Conform het Raamwerk Monitoring uit 2021 is ons college voornemens om over vier jaar (i.c. in 2029) weer een diepere tussenevaluatie te doen.

Welke kosten zijn verbonden aan het proces?

Zie eerder genomen raadsbesluiten Agenda Dordrecht 2030 over de totale middelen van de Agenda Dordrecht 2030 en de bijbehorende investeringsreserves.

De aan de jaarlijkse monitoring verbonden kosten worden betaald vanuit de reguliere middelen binnen het begrotingsprogramma Financiën van Dordrecht (Overhead).

Wat zijn de belangrijkste gerelateerde besluiten?

Raadsbesluit d.d. 28 januari 2020 'Vaststelling prioriteringskader Agenda Dordrecht 2030 en definitie van de raderen in de machine' ([RIS-dossier – 2510937](#)).

Raadsbesluit d.d. 15 december 2020 'Uitwerken programma's reserve Agenda Dordrecht 2030' (Zaaknummer: [2020-0142264](#)).

Raadsbesluit d.d. 13 juli 2021 'Reserveringen Agenda Dordrecht 2030' (Zaaknummer [2021-0054583](#)).

Raadsinformatiebrief d.d. 7 december 2021 'Raamwerk: monitoren en volgen Agenda 2030' (Zaaknummer [2021-0168762](#)).

Raadsinformatiebrief d.d. 18 oktober 2022 'Monitoring Agenda 2030' (Zaaknummer [2022-0107161](#)).

Raadsinformatiebrief d.d. 27 juni 2023 'Monitoring Agenda 2030', Raad 10 oktober 2023 (Zaaknummer [2023-0089402](#)).

Raadsinformatiebrief d.d. 4 juni 2024 'Monitoring Agenda 2030', Raad 18 juni 2024 (Zaaknummer [2024-0057640](#)).

Het college van Burgemeester en Wethouders